

GENT WITTE KAPROENENPARK

Archeologienota: Programma van maatregelen.

Rapport Nr. 1322

Titel

Archeologienota Gent Witte Kaproenenpark: Programma van maatregelen

Auteur(s)

Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053 - Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2023-214

Projectnummer Onroerend Erfgoed

2023E286

Plaats en datum

Beerse, 22/06/2023

INHOUD

Inhoud.....	2
1 Administratieve gegevens	3
1 Gemotiveerd advies	4
1.1 Aanleiding vooronderzoek.....	4
1.2 Resultaten vooronderzoek	4
1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek	5
2 Programma van maatregelen	7
3 bibliografie	8

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode J. Verrijckt		2023-214
Projectcode Onroerend Erfgoed		2023E286
Locatie	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Gent
	Deelgemeente	Gent
	Straat	Wittekaproenenplein
Kadastrale gegevens	Gemeente	Gent
	Afdeling	10 (Gent)
	Sectie	K
	Percelen	Openbaar terrein, 2588L, 258V, 258W, 258N, 255F7, 71X3
Coördinaten	Noordoost	X: 103 700 Y: 194 797
	Noordwest	X: 103 552 Y: 194 935
	Zuidoost	X: 103 673 Y: 194 805
	Zuidwest	X: 103 559 Y: 194 821
Oppervlakte plangebied		Ca. 9.900 m ²
Oppervlakte bodemingreep		Ca. 9.900 m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 – Jeroen Verrijckt

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding van het vooronderzoek is de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen in het Witte Kaproenenpark te Gent. Meer informatie over de aanleiding van het vooronderzoek is terug te vinden in het verslag van resultaten.

1.2 Resultaten vooronderzoek

Tijdens het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kon enkel het bureauonderzoek uitgevoerd worden. Op basis van dit vooronderzoek zonder ingreep in de bodem was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed op het terrein.

Het plangebied ligt in de huidige gemeente Gent. De gunstige geografische ligging met zandige hoogten nabij de samenloop van de twee belangrijke rivieren, oefende al vele duizenden jaren aantrekking uit op de mens. Op historisch kaartmateriaal te zien dat het plangebied pas in de 19de eeuw werd bebouwd. Deze historische bebouwing heeft plaats gemaakt voor recentere bebouwing uit het vierde kwart van de 20ste eeuw. Hierdoor is de verwachting op archeologische sites uit de nieuwste tijd hoog.

Topografisch bevindt het plangebied zich in de Vlaamse vallei, op de droge dekzandrug WondelgemMariakerke op een hoogte van ca. 10m + TAW. Ten oosten en ten zuidoosten bevindt zich de vallei van de Leie met in het verleden ook de Wondelgemse Meersen. Op ca. 1km naar het westen bevindt zich het meersengebied van de Bourgoyen-Ossemeersen. De zandrug bevindt zich op zo'n 2,5km ten noorden van de tertiaire getuigenheuvel waarop de historische stadskern van Gent zich ontwikkelt.

Het plangebied zelf ligt volgens het DHM tussen 8,88 en 9,81 m + TAW. Hierbij is er enkel in het westen een opmerkelijke hoogte te zien. Deze verhoging ligt in een groenzone waar er bomen staan op een rij. Het lijkt er echter op dat er quasi geen natuurlijk reliëf meer aanwezig is.

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem gekarteerd als bebouwde zone (bodemserie OB), wat gezien de ligging net aan het stadscentrum van Gent niet verwonderlijk is. Gelet op de landschappelijke ligging, in een omgeving met enkele beekvalleien, is er een hoge verwachting voor steentijdartefactensites aanwezig.

Het plangebied kent geen archeologische en historische gegevens. De ruime omgeving van het plangebied kent eveneens weinig archeologische vondstlocaties. Het ontbreken van goed onderzochte archeologische sites wil echter niet zeggen dat er geen archeologische sites aanwezig zijn. De weinige archeologische vondstlocaties tonen aan dat er wel degelijk archeologische sites aanwezig zijn. Binnen een straal van 1000m én buiten de middeleeuwse stadsomwalling werden slechts 4 CAI-meldingen aangeduid. In de vier gevallen gaat het om resten te dateren vanaf de volle middeleeuwen, die zijn aangeduid aan de hand van archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem. In twee gevallen gaat het om resten van gebouwen die specifiek zijn voor desbetreffende terreinen en bijgevolg geen informatie kunnen verschaffen over het huidig plangebied. De rest laat wel zien dat het terrein zeker vanaf de volle middeleeuwen beschikbaar was voor menselijke activiteit en bewoning.

Op basis van de gekende archeologische en historische waarden, is er een matige tot hoge verwachting voor sites uit de steentijd. De verwachting voor sites uit de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen (vroeg) is eerder matig tot laag. Vanaf de volle middeleeuwen is er wel een hoge archeologische verwachting gezien de nabijheid van de middeleeuwse stad Gent.

De opdrachtgever plant op het terrein de heraanleg van de omgeving. In eerste instantie zal het gehele terrein onthard worden waarbij het gebouw (670 m²) en de verharding (ca. 6.100 m²) worden weggehaald. Ter hoogte van het te slopen gebouw en de verharding wordt er aarde aangevoerd om het te terrein bouwrijp te maken. De algemene hoogte van het terrein blijft dus behouden. Daarna wordt de omgevingsaanleg gerealiseerd. Het overgrote deel van het terrein wordt groenzone met gras, struiken en bomen. Daartussen komen zones met speeltuigen, zandbakken, petanquevelden en moestuinen. De Nikolaas Zannekinstraat wordt heraangelegd, maar krijgt een kleinschaliger karakter. Doorheen het park lopen ook kleinere paden vooral in het zuiden, waar er op heden ook een weg is gelegen. Alles samen heeft de nieuwe verharding een oppervlakte van ca. 2.800 m² en heeft een diepte van 40 à 50 cm. Vier langwerpige wadi's worden aangelegd langsheen de Gebroeders De Smetstraat: deze zullen in een lichte V-vorm tot een maximale diepte van 40 cm diep gaan. Nutsleidingen, rioleringen en waterleidingen worden hoofdzakelijk aangelegd langsheen de nieuwe verharding tot op een diepte van ca. 1 meter.

De geplande werken overlappen grotendeels met het te slopen gebouw en de weg te halen verharding. De zones waarop voorheen reeds een groenzone aanwezig was, zullen amper geroerd worden. Enkel op de oostelijke groenzone wordt er eventueel dieper gegaan ter hoogte van de nieuwe verharding en één van de wadi's. Deze liggen echter verspreid en lineair versnipperd over deze zone. Daarnaast blijven deze geplande werken grotendeels binnen de aangeduide A-horizont/ophogingslaag(?). Ook is het mogelijk dat de kelder verdieping onder het gebouw lokaal reeds verstoring heeft teweeg gebracht op het bodembestand.

Er mag dan wel een zekere archeologische verwachting zijn voor alle grote archeologische periodes, gezien de minieme tot nihile impact van de geplande werken is vervolgonderzoek niet nuttig en bijgevolg ook niet noodzakelijk. Er is dan ook een laag potentieel op kennisvermeerdering.

1.3 Afweging noodzaak verder onderzoek

Na een uitgebreide bureaustudie waarbinnen historische, cartografische, geologische, geografische en bodemkundige bronnen werden onderzocht en teruggekoppeld aan het hedendaagse terreingebruik en de bouwplannen van de opdrachtgever, kan geconcludeerd worden dat de impact van de geplande werken beperkt blijft tot gekende verstoring en een gekende A-horizont/ophogingslaag.

Na een fase in het vooronderzoek volgt geen verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek voldoende informatie gegenereerd is om (Code van Goede Praktijk, p. 31):

~~1. Een archeologienota of nota op te maken die de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende staakt, of;~~

~~2. Een archeologienota of nota op te maken die het ontbreken van potentieel op kennisvermeerdering afdoende staakt (doordat de geplande bodemingrepen geen impact hebben op het eventueel aanwezige erfgoed of doordat verder onderzoek van het aanwezige erfgoed geen nuttige kenniswinst zou opleveren); of;~~

~~3. Een archeologienota of nota op te maken die de noodzaak voor een archeologische opgraving staat én een plan van aanpak hiervoor biedt, of;~~

~~4. Een archeologienota of nota op te maken die de mogelijkheid voor een behoud in situ staat én een plan van aanpak hiervoor biedt.~~

Op basis van bovenstaande argumentatie word een advies gegeven om de terreinen vrij te geven voor verdere ontwikkeling.

Een programma van maatregelen werd hierdoor niet opgemaakt.

Hierbij rekening houdend dat de geplande werken deze diepte niet zullen bereiken, adviseert J. Verrijckt bvba om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vervolgonderzoek noodzakelijk is. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek is met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van archeologisch erfgoed, het potentieel op kennisvermeerdering en de haalbaarheid van eventueel verder onderzoek.

Een doorslaggevende factor in het bepalen of verder onderzoek noodzakelijk is, is de lokale geschiedenis van het terrein. De beslissing om geen vervolgonderzoek te adviseren steunt op de volgende redenering:

- Voldoende info aanwezigheid site: Nee.
- Site aanwezig: Nee, er zijn geen aanwijzingen voor de aan- of afwezigheid van een archeologische site.
- De geplande werken overlappen grotendeels met het te slopen gebouw en de weg te halen verharding. De zones waarop voorheen reeds een groenzone aanwezig was, zullen amper geroerd worden. Enkel op de oostelijke groenzone wordt er eventueel dieper gegaan ter hoogte van de nieuwe verharding en één van de wadi's. Deze liggen echter verspreid en lineair versnipperd over deze zone. Daarnaast blijven deze geplande werken grotendeels binnen de aangeduide A-horizont/ophogingslaag. J. Verrijckt bvba geeft dan ook het advies om de terreinen vrij te geven.

Indien tijdens de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht. Deze bepalingen zijn terug te vinden in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. Eventuele toevalsvondsten dienen binnen drie dagen na ontdekking gemeld te worden bij Onroerend Erfgoed.

3 BIBLIOGRAFIE

Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), 2019.